

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

ปัจจัยการยอมรับและไม่ยอมรับวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูกะหล่ำปลีโดยวิธี ผสมผสานของเกษตรกรบริเวณพื้นที่สูงดอยผานม่น จังหวัดเชียงราย

โดย

นายชินรัตน์ คิ้วสุวรรณวงศ์

ตุลาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นันทชัย ทนผล

ภาควิชา/คณะ ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมการสื่อสารและจิตวิทยาของเกษตรกรที่ยอมรับและไม่ยอมรับวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูกะหล่ำปลีโดยวิธีผสมผสาน 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะให้เกิดการยอมรับวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูกะหล่ำปลีโดยวิธีผสมผสาน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรปลูกกะหล่ำปลีบริเวณพื้นที่สูงดอยผานม่น จังหวัดเชียงราย จำนวน 84 ราย แบ่งเป็น 2 กลุ่มๆ ที่ 1 เป็นเกษตรกรที่ยอมรับวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูกะหล่ำปลีโดยวิธีผสมผสาน จำนวน 10 ราย กลุ่มที่ 2 เป็นเกษตรกรไม่ยอมรับวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูกะหล่ำปลีโดยวิธีผสมผสาน จำนวน 74 ราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบ เพื่อให้มีความตรงในเนื้อหาและความเที่ยง การรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการระหว่างเดือน ธันวาคม 2542 จนถึงเดือน มกราคม 2543 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺) ผลการวิจัยมีดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีชาติพันธุ์ม้ง มีอายุเฉลี่ย 36 ปี ระดับการศึกษาไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่เคยมีประสบการณ์ด้านต่างๆ รายได้ไม่พอใช้ในครัวเรือน การใช้เงินเชื่อได้ใช้เงินเชื่อจากนายทุน สำหรับเอกสารสิทธิ์ในที่ดินส่วนใหญ่เป็น สบก. ชั่วคราว โดยเนื้อที่ทำกรเกษตรเฉลี่ย 2 ไร่ต่อครัวเรือน และแรงงานที่สามารถปฏิบัติในไร่นาเฉลี่ย 2 คน ต่อครัวเรือน การได้

รับข่าวสารการเกษตรพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับชมจากรายการโทรทัศน์ รับฟังจากรายการวิทยุ การติดต่อไม่ได้ติดต่อกับเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรและเพื่อนบ้านให้คำแนะนำ เมื่อมีปัญหาการปลูกกะหล่ำปลีและศัตรูพืช แต่ไม่เป็นสมาชิกสถาบันกลุ่มใด

ผลการวิจัยการรับรู้วิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูกะหล่ำปลีโดยวิธีผสมผสานพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการรับรู้ในระดับดีที่ทางด้านความมีคุณสมบัติ ด้านความไม่ยุ่งยาก ด้านความสามารถในการทดลองได้ต่อคุณสมบัติ การใช้กับดักเหลืองทากาวเหนียว การใช้เชื้อบีที การใช้สะเดาบด ส่วนด้านความสอดคล้องเหมาะสมส่วนใหญ่มีการรับรู้ในระดับไม่ดีต่อคุณสมบัติ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ก่อนหว่าน การใช้กับดักเหลืองทากาวเหนียว การใช้เชื้อบีที การใช้สะเดาบด สำหรับด้านการสังเกตการเปลี่ยนแปลงได้พบว่ามีจำนวนเกษตรกรที่มีการรับรู้ระดับดีและไม่ดีต่อคุณสมบัติ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ก่อนหว่าน การใช้กับดักเหลืองทากาวเหนียว การใช้เชื้อบีที การใช้สะเดาบดในสัดส่วนที่เท่ากัน

ผลการทดสอบความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร และจิตวิทยาของเกษตรกรที่ยอมรับและไม่ยอมรับวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูกะหล่ำปลีโดยวิธีผสมผสานนั้นพบว่า ระดับการศึกษาประสบการณ์ด้านต่างๆ การได้ใช้สินเชื่อจากแหล่งเงินทุนจากนายทุน จากสหกรณ์ การมีสิทธิ์ถือครองที่ดินเป็นเอกสารสิทธิ์ สค. 1 เอกสารสิทธิ์ สปก. ชั่วคราว เนื้อที่ทำการเกษตรของครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่สามารถปฏิบัติในไร่นา การเป็นสมาชิกสถาบันกลุ่ม การรับรู้คุณสมบัติเกี่ยวกับการใช้กับดักเหลืองทากาวเหนียว การใช้เชื้อบีที การใช้สะเดาบดมีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูกะหล่ำปลี โดยวิธีผสมผสาน ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ อายุ รายได้จากการประกอบอาชีพปลูกกะหล่ำปลี การได้ใช้สินเชื่อจากแหล่งเงินทุนจากธนาคาร จากกลุ่มเกษตรกร การมีสิทธิ์ถือครองที่ดินเป็นเอกสารสิทธิ์ สทก. การได้รับข่าวสารการเกษตร การรับรู้คุณสมบัติเกี่ยวกับการเตรียมดินก่อนหว่านหรือปลูก การเตรียมเมล็ดพันธุ์ก่อนหว่าน ผลการทดสอบพบว่าไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับวิทยาการใหม่แต่อย่างใด

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Extension

FACTORS AFFECTING ADOPTION AND NON-ADOPTION OF INTEGRATED
PEST MANAGEMENT IN CABBAGE BY FARMERS IN DOI PAMONE
HIGHLAND, CHIANGRAI PROVINCE

By

KHINNARAT KEWSUWANWONG

OCTOBER 2000

Chairman: Associate Professor Dr. Nurchai Thanupon

Department/Faculty: Department of Agricultural Extension

Faculty of Agricultural Business

The objectives of this research were to find out 1) differences in personal and socio-economic traits, communication behavior, and psychological aspects of farmers adopting and not adopting integrated pest management (IPM) in cabbage; and 2) problems in and recommendations for convincing the farmers to adopt the IPM in cabbage. The data were collected from 84 samples of farmers growing cabbage in Doi Pamone highland in Chiangrai; 10 farmers adopted IPM but 74 did not. The samples were selected by means of simple random sampling and interview schedules pre-tested for accuracy and content validity were used in data collection from December 1999 to January 2000. The data were analyzed by using the SPSS/PC.

The results revealed that most of the respondents are Mhong, had an average age of 36 years, had never been to school and had no experience in any training. Their incomes were not sufficient for their own family and they borrowed

some money from capitalists. Their land right document was Agricultural Land Reform Allowed Document (ส.ป.น.) providing an average of 2 rai farming area per family. The average family farm labour was 2 persons. Agricultural information was mainly received through television and radio broadcasting. They did not contact change agents when having cabbage cultivation and pest problems but they consulted their neighbors. They did not join any farmer group either.

Most of the respondents were found to have a high level of perception of IPM in the aspects of advantage, complexity and trialability: use of glued trap, Bt (*Bacillus thuringiensis*) and ground neem seed. They had a low level of perception of the compatibility of technology in the following aspects: seed preparation before sowing, use of glued trap, Bt and ground neem seed. In terms of observability, the respondents with high and low levels of perception of seed preparation before sowing, use of glued trap, Bt and ground neem seed were equal in number.

The factors affecting the respondents' adoption and non-adoption of IPM in cabbage were educational level, experience, credit obtained from capitalists and cooperatives, land right document (ส.ป.น.) document of right allowed by Agricultural Land Reform Office, farming area per family, household labor contributed to farming, group membership, and perception of the use of glued trap, Bt and ground neem seed. The following were found not to affect the respondents' adoption and non-adoption of the new technology: age, income from cabbage cultivation, credit obtained from banks or farmer's groups, land right allowed by the Department of Forestry (ส.น.), agricultural information access, perception of soil preparation before sowing or planting and seed preparation before sowing